

Fact Sheet

Marec 2003 na Kube a vo svete

Dňa 18. marca 2003 sa na Kube začalo bezprecedentné masové zatýkanie, po ktorom skončilo vo väzení 75 občianskych aktivistov, prevádzkovateľov nezávislých knižníc a nezávislých novinárov. Väčšina zo zatknutých sa zapájala do zbierania podpisov pod projekt Varela, petíciu požadujúcu slobodu združovania a vyjadrovania, prepustenie politických väzňov, povolenie súkromného podnikania a zmenu volebného zákona. Po tom, čo petíciu s prvými 11 000 podpismi (dodnes ju podpísalo už viac ako 35 000 Kubáncov) vychádzajúcu z platnej kubánskej ústavy jej organizátori v máji 2002 oficiálne odovzdali Národnému zhromaždeniu v Havane, mala kubánska vláda vypísať celonárodné referendum týkajúce sa jej požiadaviek. Namiesto toho si vyčkala na vhodnú príležitosť – začiatok vojny v Iraku - a 18. marca 2003 zahájila zákrok proti rastúcemu počtu oponentov režimu. V rýchlych vykonštruovaných procesoch boli 75 zatknutí odsúdení na dlhé tresty väzenia od 6 do 28 rokov.

Odozva medzinárodného spoločenstva bola rýchla a výrazná. Tento krok odsúdili demokratické vlády i mimovládne organizácie. Európska únia v júni 2003 zaviedla diplomatické sankcie voči Kube. Tie však boli v januári 2005 zrušené pod tlakom španielskej vlády premiéra Zapatera, ktorá argumentovala prepustením viacerých väzňov zo 75-ky ako znakom zlepšenia situácie na ostrove.

Situácia na Kube dnes

Zo závažných zdravotných dôvodov bolo najmä vďaka medzinárodnému tlaku dodnes prepustených 16 väzňov svedomia zo 75-ky. Posledný prepustený (6. decembra 2006) bol známy sociológ Héctor Palacios Ruiz, ktorý je prvým väzňom zo 75-ky, ktorého prepustili po tom, čo chorý prezident Fidel Castro koncom júla minulého roku dočasne odovzdal moc bratovi Raúlovi.

Podľa očakávaní, situácia v oblasti ľudských práv sa príchodom Raúla Castra k moci nezmenila. Napriek tomu, že došlo k prepusteniu viacerých politických väzňov zatknutých v tzv. druhej veľkej vlne zatýkania, ktorá bola v júli 2005, stále sú časté krátkodobé zadržania, vyhrážky, násilné napadnutia či tzv. *actos de repudio* (naoko spontánne zhromaždenia susedov, ktorí sa stretnú pred domom „kontrarevolucionára“, aby kričali urážlivé heslá či hádzali kamene do okien).

V medzinárodný deň ľudských práv 10. decembra 2006 sa v Havane konal tichý pochod predstaviteľov opozičných skupín, ktorý bol násilne prerušený približne 200 sympatizantmi Castrovhovho režimu. Viacerí účastníci pochodu boli zatknutí. Minister zahraničných vecí Felipe Pérez Roque nazval pochod „provokáciou, ktorej sa dostala jasná odpoveď od nášho ľudu, ktorý je skutočným vlastníkom ulíc.“

Prípád Francisca Chaviana – príklad zaobchádzania s politickým väzňom na Kube

Francisco Chaviano Gonzáles sa narodil 7. marca 1968. Bol odsúdený na 15 rokov odňatia slobody. Francisco je zakladateľom *Národnej rady pre občianske práva na Kube*. Táto organizácia sa zaoberala prípadmi ľudí, ktorí sa stratili počas pokusu o útek z Kuby vo Floridskej úžine. Za svoju činnosť bol v máji roku 1994 zatknutý a 11 mesiacov strávil vo vyšetrovacej väzbe, kde boli proti nemu vznesené obvinenia z vyzradenie informácií týkajúcich sa bezpečnosti kubánskeho štátu. V apríli 1995 bol odsúdený na 15 rokov väzenia. Bol umiestnený do väzenia s najvyššou ostrahou v Combinado del Este, kde je doteraz.

Francisco Chaviano si už odpykal takmer 12 rokov zo svojho trestu a patrí medzi najdlhšie väznených disidentov na Kube. Trpí chronickou gastritídou, artritídou, bol mu diagnostikovaný tumor na pľúcach. Jeho manželka Ana Aguililla ho môže navštevovať iba každé 3 týždne.

V novembri 2006 boli Chavianovi diagnostikované vážne srdcové problémy, ale nebola mu poskytnutá zdravotná starostlivosť napriek tomu, že jeho stav si vyžadoval ďalšie vyšetrenia. Keď požadoval absolvovanie týchto vyšetrení, bol informovaný, že musí podpísať vyhlásenie, ktoré zbavuje zdravotníkov zodpovednosti, údajne kvôli chúlостivej povahe jeho problémov. Ešte predtým mu lekári objavili nádor na pľúcach. Následne Francisco Chaviano spolu so svojou manželkou 2. decembra 2006 požiadali kubánske úrady o prepustenie, aby mohol absolvovať potrebné vyšetrenia. Odpoveď však doteraz nedostali. Franciscov stav sa vo väzení neustále zhoršuje a vyžaduje si chirurgický zákrok, ktorý nie je možné vykonať vo väzení. Ana Aguililla požiadala vo februári medzinárodné organizácie o pomoc.

Franciscova manželka bojuje za jeho prepustenie už viac ako 10 rokov. „Všetky petície týkajúce sa väzňov, najmä politických väzňov, sa stávajú bojom s nezmyselnými procedúrami. Na Kube nikto nedáva konkrétne odpovede na naše petície, úrady len zhromažďujú petície. Režim mi nedovolí ani zarábať si na živobytie. Ako učiteľka angličtiny som dávala súkromné hodiny, avšak tajná polícia zastrážovala mojich žiakov tým, že som kontrarevolucionárka, takže už prestali chodiť.“

Nadácia Pontis si Francisca Chaviana adoptovala v roku 2004 a v súčasnosti sa spolu s viacerými európskymi mimovládnyimi organizáciami snaží dosiahnuť jeho prepustenie na základe faktu, že Francisco si už odpykal takmer 4/5 trestu a takisto kvôli vyššie uvedeným zdravotným problémom. Tento prípad bol predostretý aj na európskej úrovni, napriek všetkým snahám kubánske úrady neodpovedali.

Nadácia Pontis pracuje s občianskou spoločnosťou v Bielorusku a na Kube s cieľom podpory demokratizačných zmien. Spolupracuje pri vytváraní mládežníckych klubov, budovaní kapacít mimovládnych organizácií, prenose know-how z procesu integrácie Slovenskej republiky do Európskej únie pre poslancov parlamentu v Srbsku. Posilňuje občiansku dimenziu zahraničnej politiky Slovenska a EÚ, založenú na hodnotách demokracie, právneho štátu, občianskej spoločnosti a dodržiavaní ľudských práv. Viac informácií je na www.nadaciapontis.sk.

Občianske združenie **Človek v ohrození** je mimovládna nezisková organizácia, ktorá realizuje projekty pomoci ľuďom trpiacim dôsledkami konfliktov, katastrof a autoritárskych režimov. Združenie vyvíja dlhodobé projekty na Kube, v Afganistane, Kosove a na Ukrajine. Popri distribuovaní humanitárnej a technickej pomoci rodinám politických väzňov a nezávislým intelektuálom na Kube od roku 2005 tiež organizuje projekt transferu know-how zo skúseností zo slovenskej transformácie, v rámci ktorého nezávislí odborníci z oboch krajín pripravujú analýzy súčasného stavu kubánskej ekonomiky a vzdelávacieho systému. Viac informácií nájdete na www.clovekvohrozeni.sk.